

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK ÖĞRENİMİNDE MESLEKİ TERCİHLERİN İNCELENMESİ VE SONUÇLARI (M. Ün. Spor Yüksekokulu Örneği)

Doç. Dr. Hasan KASAP

M. Ün. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Anadoluhisari / İstanbul

GİRİŞ

Ülkemizde Spor Yüksek Öğretimi (SYÖ) yıllardır Beden Eğitimi Öğretmenliği Programı altında gerçekleştirilmektedir. Bilindiği gibi Spor Eğitimsi yetiştirme amacıyla bir okul açılması, 15 Ağustos 1923'te bir yıl süreli Terbiye Bedeniye Darülmualimin adıyla zamanın Hükümet programına S. S. Tarcanın gayretleri ile konulmuştur. 1926 - 1930 yılları arasındaki 4 ile 9 ay süreli kurslar şeklinde yürütülen Spor Eğitimsi yetiştirme programları (Arun 1991), 1932 - 33 öğretim yılında öğretmen okulu yada lise öğrenimi üzerine 3 yıllık spor yüksek öğrenimine geçebilmiştir. 1946 yılında bir fikir olmaktan ileriye gidemeyen Yüksek Beden Terbiyesi Enstitüsü düşüncesini saymazsak, 1975 yılında Gençlik ve Spor Akademilerinin kuruluşuna kadar Beden Eğitimi Öğretmenliği Programı dışında Spor Yüksek Öğrenimi veren bir program bulunmamaktaydı.

Kuruluşunda büyük ilgi gören Gençlik ve Spor Akademileri, öğretmenlik programının dışında bir SYÖ programına olan talebi ortaya koymasından önemlidir. Çünkü, yetenek sınavına başvuru 1975-80 yılları arasında yılda 4 bini aşmıştır.

Fakat ilginçtir ki, Akademiler daha ilk mezunlarını vermeden öğrencileri, Beden Eğitimi Öğretmeni olabilmek için büyük gösteri ve girişim gayretleri içine girmişlerdir. Sonuç olarak da bilindiği gibi Pedagojik Formasyon kurslarını tamamlayarak Beden Eğitimi Öğretmenliği Haklarını da almışlardır.

Günümüzdeki Spor Yüksekokullarımızın büyük bir çoğunluğu yüksekokul statüsünde bulunmaktadır. Ancak sadece Beden Eğitimi Öğretmenliği programlarını yürütmektedirler. Üç bölümlü Spor yüksekokulu resmi statüsünü almış olmasına rağmen ihtiyatla diğer bölümleri etkin hale getirmemişlerdir.

O halde nasıl bir Spor Yüksek Öğrenimi?

Üniversitemiz Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu resmi statüsünü kazanır kazanmaz 1993 - 1994 öğretim yılına tüm programlarını yeniden düzenleyerek başladı. Beden Eğitimi Öğretmenliği, Antrenör Eğitimi ve Spor Yöneticiliği bölümlerinden oluşan 3 bölümlü Spor Yüksekokulu olarak her üç bölümüne de öğrenci aldı. Milli kontenjanları ile birlikte bölümlerin şu anda I. sınıflardaki öğrenci sayısı Beden Eğitimi Öğretmenliğinde: 227, Antrenör Eğitimi ve Spor Yöneticiliğinde: 82 Beden eğitimi Öğretmenliği (953) bölümünün diğer üst sınıfları ile birlikte öğrenci sayımız 1125'i bulmuştur.

Spor Yüksekokulumuzun öğrencileri, kontenjanlarımızın 20 katından fazla aday arasından her dal için ayrı olmak üzere yetenek sınavıyla seçilmişlerdir.

Bu araştırmanın amacı, oldukça büyük bir gurup içinden

seçilerek alınan öğrencilerin kendilerine imkan verilmiş olsaydı gerçekte nasıl bir spor yüksek öğrenimini seçebileceklerini ya da spor yüksek öğrenimini seçmedeki asıl amaçlarının ne olduğunu saptamaya çalışarak, öğrencilerin beklentisi ile programlarımızın amaç paralellliğini karşılaştırmak, SYÖ'ni kazanan spor eğitimsi adaylarının bu öğrenimdeki gerçek beklentileri ile, kendilerine sunulan programların tutarlılığını inceleyerek elde edilen verilerin bu konuda yapılacak yeni düzenlemelere ışık tutabilmek idi.

MATERYAL VE METOT

Bu araştırmanın gurubunu M. Ü. BSY öğrencileri oluşturmuştur. Toplam 1125 öğrenciden; 617 beden Eğitimi Öğretmenliği, 78 Antrenör Eğitimi ve 80 Spor Yöneticiliği'nden olmak üzere 775 öğrenciye verilen anket değerlendirmeye alınmıştır. Bu yıl Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Antrenör Eğitimi bölümlerinin I. sınıflarında bulunan 47 Milli öğrencinin tercihleri ikinci bir değerlendirmeye alınmıştır.

Eğitim Fakültemize bağlı Beden Eğitimi Bölümünün, BÖĞ programını sürdüren ilk ve son sınıf öğrencilerine 1990-91 öğretim yılından başlayarak üç yıldır uyguladığımız benzeri bir anketin sonuçları da aynı yöntemle değerlendirilmeye alınmıştır.

Araştırmada bir soruya karşılık dokuz seçenekli ve en çok iki seçenek seçme zorunluluğu olan anket metodu uygulandı. Anket sorusunda öğrencilere;

Eğer Yerleştirme imkanı olsaydı aşağıda belirtilen alanlardan hangisini seçmeyi düşünürdünüz? ya da aşağıdakilerden hangisini, Spor yüksek öğrenimini seçmedeki asıl amacınıza daha yakın buluyorsunuz? sorulmuş ve;

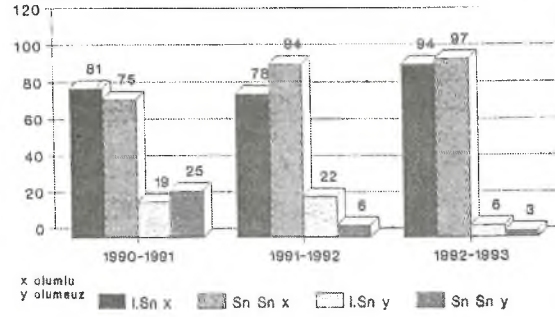
- * Beden Eğitimi Öğretmeni Olma (BÖG),
- * Antrenör Olma (ANT),
- * Spor Yöneticisi Olma (YÖN),
- * Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenör Olma (B-A),
- * Beden Eğitimi Öğretmeni ve Spor Yöneticisi Olma (B-Y),
- * Spor Yöneticisi ve Antrenör Olma (Y-A),
- * Daha İyi Bir Sporcu Olma (SPR),
- * Sadece Bir Yüksek Öğrenim Yapma (YÜK),
- * Diğer (Belirtiniz) (YLS). en çok ikisinin işa retlenmesi istenmiştir.

Anket formlarına, öğrencilerin objektif eğilimlerini yansıtabilmeleri için kimliklerini belirleyecek herhangi bir işaret koymamaları özellikle belirtilmiştir. Milli sporculara anketler bir kere daha verilerek ayrıca değerlendirmeye alınmıştır.

BULGULAR

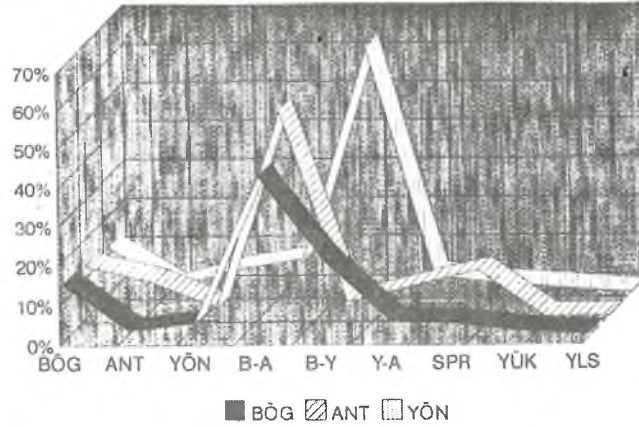
Tablo: 1, Yıllara göre tercih dağılımı.

YILLAR	I.SN OL	SON OL	I.SN OZ	SON OZ
1990-1991	%81	%75	%19	%25
1991-1992	%78	%94	%22	%6
1993-1993	%94	%97	%6	%3

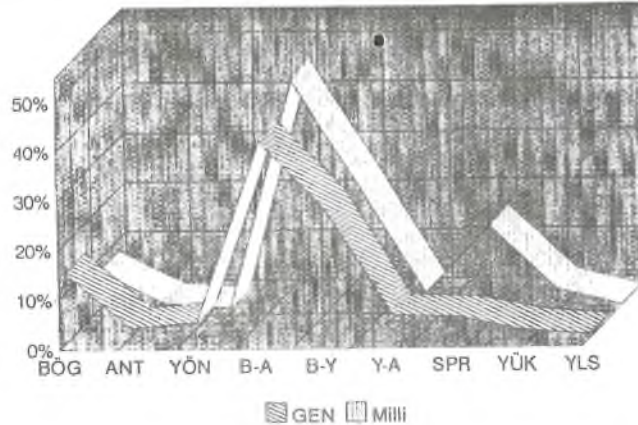
Tablo:2, 1993-94 Öğretim yılı M.Ü. SY bölümlere göre tercih dağılımları.

BOL	N	BÖĞ	ANT	YÖN	BE-AN	BE-YÖ	YÖ-AN	SPR	YÜK	YLS
BÖĞ	617	89	16	29	265	128	31	30	15	16
ANT	78	10	7	2	41	3	6	9	0	0
YÖN	80	10	2	5	7	50	3	2	1	0
GEN	775	109	25	36	313	133	40	41	16	16

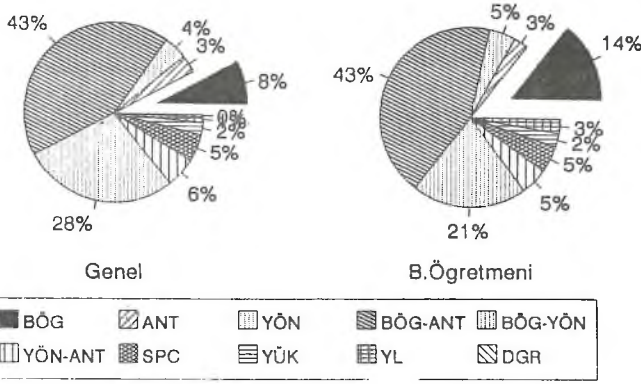
Tablo:3, 1993-1994 Girişli Milli sporcuların tercih dağılımı.

BÖL	N	BÖĞ	ANT	YÖN	BE-AN	BE-YÖ	YÖ-AN	SPR	YÜK	YLS
BÖĞ	39	3	0	0	18	10	1	5	2	0
ANT	8	0	1	0	4	1	0	2	0	0
GEN	47	3	1	0	22	11	1	7	2	0

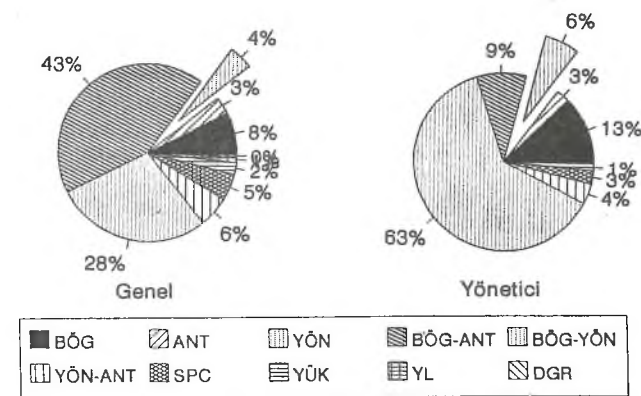
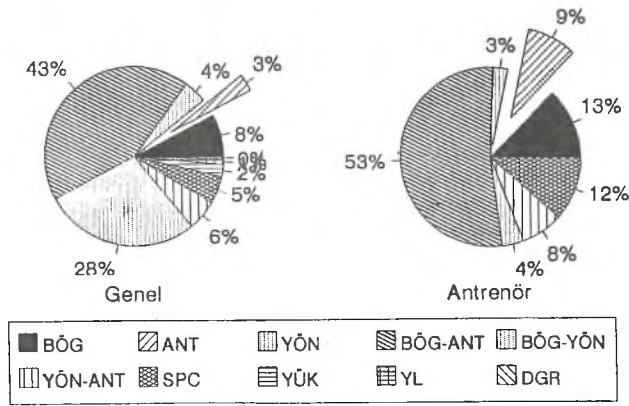

TARTIŞMA

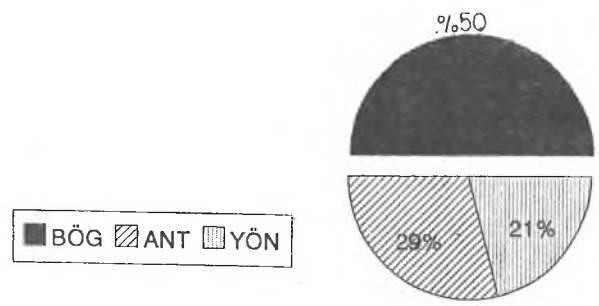
1990-91 ile 1993-94 yılları arasındaki tercih dağılımlarını incelediğimizde öğrencilerin üç yıllık süre içindeki tercihlerinde SYÖ ayrılan yatırımların lehine olumlu yönde bir gelişim sergilenmektedir. 1990-91 öğretim yılında olumlu tercih yüzdesi % 81 iken 1992-93 öğretim yılında % 94'e, son sınıflarda ise % 76'dan % 97'ye çıkmıştır. SYÖ gerektirmeyen ve olumsuz tercihler olarak niteleyebileceğimiz amaçlar; 1990-91 öğretim yılında I. sınıflarda % 19'dan % 6'ya, son sınıflarda % 25'den % 3'e inerken SYÖ olumsuz tercihlerin büyük ölçüde azaldığını göstermektedir.

1993-1994 öğretim yılında bölümlerin tercih dağılımlarına baktığımızda tek başına kendi bölümünü tercih oranlarında % 15 ile en yüksek tercihi Beden Eğitimi Öğretmenliği programını seçenler oluşturmuştur.

Öğretmenlik bağlantılı tercihler yaklaşık % 85, Antrenörlük bağlantılı tercihler % 49 ve Yöneticilik bağlantılı tercihler ise % 36 civarında bulunmuştur. Böylece toplam yüzde itibarı ile tüm tercihlerin % 50'sini Beden Eğitimi Öğretmenliği bağlantılı tercihler, % 29'unu Antrenör Eğitimi bağlantılı tercihler % 21'ini ise Spor Yöneticiliği bağlantılı tercihler oluşturmaktadır. Bu sonuçlar Beden Eğitimi Öğretmenliği Programına SYÖ öğrencilerinin gösterdiği önemi vurgulamaktadır. Antrenör Eğitimi ve Spor Yöneticiliğine verilen önemin azlığı bu alanın meslek garantisi yönünden fazla güvenli görülmemesinden kaynaklanabilir. Buna rağmen SYÖ öğrencilerinin ancak % 23'ü tek alan tercihi ile yetinebilmekte geriye kalan % 77'si kendi alanının yanında ikinci bir alan daha istemektedir.

Aynı şekilde Milli Sporcuların tercih sebeplerini incelediğimizde, genel dağılımla büyük bir paralellik gösterdiğini görüyoruz. Salt Beden Eğitimi Öğretmeni olma isteği % 6, salt Antrenör olma % 2'yi oluştururken, öğretmen bağlantılı tercihler % 77'yi, antrenör bağlantılı tercihler % 51 ve yöneticilik bağlantılı tercihler ise % 26'lık bir oran oluşturmuştur. Anketimizde, Yönetim Bölümü'nü seçen Milli sporcu bulunmaması sebebiyle oranlar sadece iki bölümün milli öğrencilerini yansıtmaktadır. Genel yüzdeye baktığımızda Milli sporcu tercihlerinin % 50'sini beden eğitimi öğretmenliği bağlantılı, % 33'nü antrenör bağlantılı olanlar ve % 17'sini de spor yöneticiliği bağlantılı olanlar oluşturmuştur. Böylece Milli sporcuların da, bölümüne bakılmaksızın tüm tercihlerin yarısını Beden Eğitimi Öğretmenliği ve diğer yarısını da Antrenör Eğitimi ile Spor Yöneticiliği bağlantılı tercihler oluşturmuştur.

Branşlarında ülkemizin en iyi olanlarının antrenörlük tercihlerinin % 2'yi geçememesi oldukça ilginç görünmektedir. Millilerin öğretmenlik tercihinin antrenörlükten daha fazla % 6 ilgi görmesi de kayda değerdir.

SONUÇ

1 - 1990 - 93 yılları arasındaki üç yıllık değerlendirme, SYÖ adayların gittikçe daha bilinçli bir yönelim anlayışı kazanmakta oldukları izlenimini vermektedir.

2 - Üç ayrı bölümde öğrenim görülmesine rağmen öğrenciler tek programdan mezun olmayı yeterli görmemektedirler. Yanında bir ikinci programın da bulunmasını arzu etmektedirler.

3 - SYÖ Öğrencileri kendi programlarının yanında en çok Beden Eğitimi Öğretmenliğini tercih etmektedirler. Tercihlerin yarısını Beden Eğitimi Öğretmenliği, diğer yarısını da Antrenörlük ile Spor Yöneticiliği toplamı oluşturmaktadır. Bu oran kontenjan ve kadro tespitlerinde önemli olabilir.

4 - Milli Sporcular her ne kadar bir Spor dalının profesyoneli olsalar da tercihleri yönünden diğer öğrencilerden farklı bulunmamışlardır.

5 - Bu araştırma yalnızca Marmara Üniversitesi SYO'nda okumakta olan öğrencilerin tercihlerini yansıtmaktadır. Tüm başvuranların ya da tüm üniversitelerin SYO öğrenci yada adaylarına verildiğinde daha kesin sonuçlara varılabilir.

6 - Beden Eğitimi Öğretmenliği programlarına olan ilgi SYO'larının tek bölümlü olmaları gerektiği sonucunu vermektedir. Tam tersi daha geniş bir seçme imkanı veren sertifika, ön lisans, lisans programlarının yanında daha geniş araştırma imkanları sağlayan bilim gruplarını içeren fakülte yapısına kavuşmanın gerekliliği, ana programın yanında II. bir program beklentilerinden de çıkarılabilir.

KAYNAKLAR

AKYÜZ, Y., (1982) *Türk Eğitim Tarihi*, Ank. Ün. Eğ. Bil. Fak. Yayını No: 114, Ankara

ARUN, C., (1991) *Türkiye Cumhuriyet Devrinde Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Çalışmaları ve Aşamaları*, SB Dergisi TBÖGSK yayını 1991/1 s: 9-13

GÖKDAĞ, C., (1939) *Beden Terbiyesinin Okullara Girişi*, *Beden Terbiyesi Dergisi*, B. Terb. Gn. Direktörlüğü Yayını sayı:1, sayfa: 5,27-28.

KASAP, H., (1992) *Eğitimsel Perspektiften Spor Eğitimcisi Yetiştirme Politikamızın İncelenmesi*, "I. Eğitim kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu" Milli Eğ. Basımevi Ankara s: 407

KODAMAN, B., (1988) *Abdülhamit DEvri Eğitim Sistemi*, TTK basımevi, VII. Dizi, Ankara

TAYGA, Y., (1990) *Türk Spor Tarihine Genel Bakış*, T.C. BaşBk. Gnç. Sp. Gn. Md. Yay: No: 87 Ankara.